

Plejeplan for Utterslev Mose vedr. brugen af afbrænding og græsning som naturpleje

Forord

Utterslev Mose blev fredet i 2000. Fredningen stiller krav om, at der udarbejdes en plejeplan, som redegør for de plejeforanstaltninger og anlægsarbejder, der kan udføres i planens gyldighedsperiode, samt beskriver eventuelle ændringer i almenhedens adgangsret. Københavns Kommune udarbejdede i 2018 den seneste plejeplan for Utterslev Mose: "Udviklingsplan for Utterslev Mose".

Udviklingsplanen var gældende i fem år og er nu udløbet. Arbejdet med den nye udviklingsplan er endnu ikke påbegyndt og derfor udarbejdes denne korte plejeplan der muliggør brugen af afbrænding samt flytbar græsning som naturpleje i Utterslev Mose.

Plejeplanen har hjemmel i Fredningen af Utterslev Mose.

Plejeplanens formål

Målet med plejeplanen er at sikre, at plejen bevarer og styrker områdets biologiske, landskabelige og rekreative værdier. Plejeplanen skal beskrive de metoder, der bruges til at styre områdets udvikling mod de ønskede mål. Denne plejeplan har til formål at redegøre for indførelse af en plejemetode der ikke tidligere har været anvendt i Utterslev Mose, afbrænding af græsarealer, samt en udvidelse af en eksisterende plejemetode, græsning, blot i flytbar form. Ved brug af disse naturplejemetoder er det målet, at bevare og forbedre naturtilstanden særligt for enge, overdrev og øvrigt græsland samt øge den generelle artsvariation i Utterslev Mose.

Fredning

Fredningskendelsen for Utterslev Mose er dateret den 13. juli 2000.

Fredningen har til formål at:

- Sikre området som parkområde,
- Opretholde og muliggøre en forbedring af områdets biologiske, landskabelige og rekreative værdier under hensyntagen til den historiske baggrund for områdets nuværende udformning,
- Fastholde og regulere almenhedens ret til færdsel i området og dets anvendelse til fritidsformål,
- Sikre området som en sammenhængende del af de regionale friluftsområder, specielt sammenhængen med Vestvolden og med Hjortespringkilens grønne områder.

§ 4 Pleje

- Københavns Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet.
- Uanset § 2 må plejemyndigheden udføre de foranstaltninger, der skønnes egnede til at forbedre forholdene for dyre- og plantelivet eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller

20. december 2024

Sagsnr.
2024-0027155

Dokumentnr.
2024-0027155-4

Sagsbehandler
Astrid Stener Jørgensen

Parker, Kirkegårde og Renhold
Bynatur

Njalsgade 17
Postboks 394
2300 København S

EAN nummer
5798009809452

forbedre de landskabelige værdier. Foranstaltningerne skal udføres på grundlag af en plejeplan efter stk. 3.

- En plejeplan skal være udarbejdet af kommunen efter reglerne i stk. 4 og 5 samt tilsendt Fredningsnævnet og Naturklagenævnet.
- Plejeplanen skal redegøre for de plejeforanstaltninger og anlægsarbejder, som påtænkes udført i de følgende højst 5 år, og for eventuelle ændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen skal samordnes med plejeplanen for Vestvolden og med Gladsaxe kommunes plejeplaner for Gyngemosen og de grønne arealer syd for "Høje Gladsaxe" med henblik på at bibeholde oplevelsen af ét sammenhængende, grønt område.

I forbindelse med udarbejdelse af plejeplanen skal følgende foreninger, organisationer med videre gives lejlighed til at udtale sig:

- Danmarks Naturfredningsforening
- Friluftsrådet
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Botanisk Forening
- Brønshøj-Husum Lokalråd eller eventuelt senere: Bydelsrådet
- Lokalrådet for Nordvest eller eventuelt senere: Bydelsrådet
- Gladsaxe Kommune
- Københavns amt (nedlagt)

Eventuel uenighed om plejeplanens indhold afgøres af fredningsnævnet.

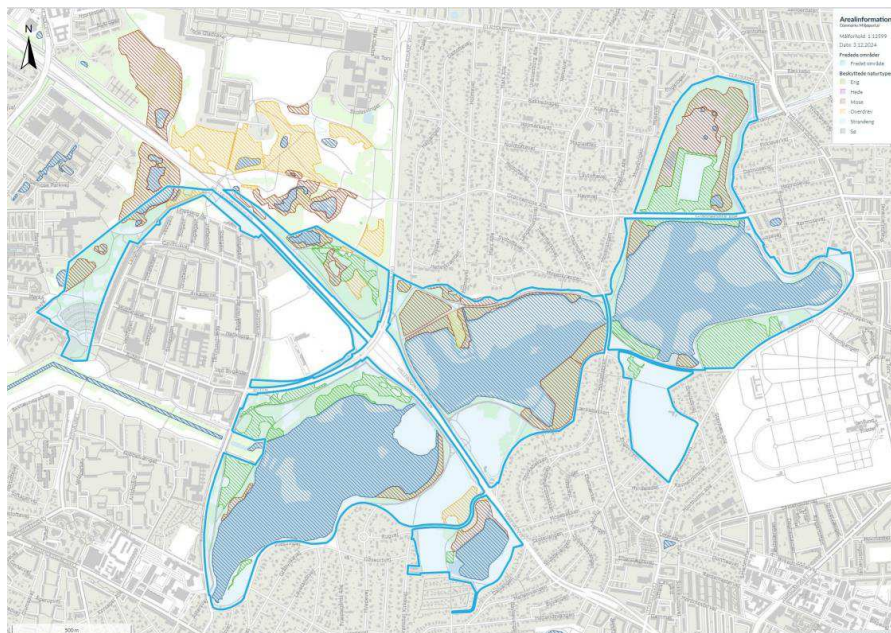
Plejemyndighedens råderum

Plejeplanen er et redskab, der giver plejemyndigheden mulighed for, uden forudgående tilladelse fra Fredningsnævnet, at foretage plejeindgreb, såfremt disse indgreb er beskrevet i plejeplanen.

I henhold til fredningsdeklarationen (§ 7) for Utterslev Mose kan foranstaltninger, der tillades eller udføres i medfør af fredningsbestemmelserne, herunder plejeplanen, foretages uden særskilt dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, § 16, § 17 og § 18.

Beskrivelse af naturen i Utterslev Mose

Utterslev Mose rummer mange forskellige vegetations- og naturtyper: skov, krat, naturgræs, fælledgræs, brugsplæner, sportsplæner, rørskov, overdrev, eng, moser, bredvegetation og enkeltstående træer/trægrupper. De mest udbredte vegetationstyper er skov, krat, rørskov og græsarealer. Indenfor fredningen Utterslev Mose findes flere arealer med beskyttet natur efter Naturbeskyttelsesloven, se figur 1.

Figur 1 Kort fra Danmarks Arealinformation. Den blå streg angiver Utterslev Mose fredningen. Indenfor fredningen findes områder med beskyttet natur: mørkeblå skravering: sø, grøn skravering: eng, orange skravering: overdrev, brun skravering: mose.

Herunder følger en beskrivelse af de naturtyper der findes i Utterslev Mose hvor afbrænding eller græsning som naturpleje kan bruges. Der følger også en kort beskrivelse af nogle af de dyr som lever i Utterslev Mose.

Fællegræs og naturgræs

Fællegræs er naturprægede græsarealer med middelhøjt til højt græs med urter. De findes på arealer af varierende størrelse i det meste af mosen. Arealer med naturgræs findes relativt få steder bl.a. i Højmosens nordlige del. Naturgræs ryddes som udgangspunkt kun for træagtig opvækst og pileurt i modsætning til fællegræs, som slås to gange om året. Begge typer af græs giver potentiale for en rigere flora og fauna end klippet græs.

Rørskov (Rørsump)

Overdrev

Et overdrev er en lysåben naturtype på tør og ret næringsfattig jordbund. På Langholmen er genskabt områdets rigeste overdrev. Siden 2013 har den frivillige gruppe Utterslev Naturplejelaug gjort en stor indsats med at bekæmpe invasive og/ eller aggressive arter som bl.a. Gyldenris, Vild Pastinak, Vild kørvel og Stor Nælde. På Langholmen har urter, som er knyttet til lysåbne arealer, igen bredt sig bl.a. Dunet Vejbred, Almindelig Pimpinelle, Blæresmælde, Almindelig og Stor Knopurt, Hulkravet Kodriver, Håret Viol, Vår-Star, Knold-Rottehale, Liden

Klokke og Knoldet Mjødurt. Et mindre og stadig stærkt tilgroet overdrev findes i Gyngemosen. Her er registreret Trenervet Snerre.

Enge

En eng defineres som en lysåben naturtype på fugtig bund domineret af urter. Generelt holdes enge oftest lysåbne via græsning eller høslæt. De minder dermed om overdrev i både vegetationsstruktur og plejebestanden. I Utterslev Mose er en del af engarealerne hidtil plejet som fælledgræs eller naturgræs, mens kun én eng bliver græsset (med får). De enge, som ikke græsses eller plejes, er under tilgroning med høje stauder med ret lavt artsindhold, ofte domineret af Stor Nælde, Tagrør og Sildig Gyldenris. Enkelte steder har der udviklet sig et krat med grupper af høje træer. Tilgroningen af engene er et endnu større problem end på overdrevene.

Dyr

En hel del fugle kan findes i Utterslev Mose. Mange er tilknyttet vandet, men der kan også findes mange arter tilknyttet det lysåbne, krat og skov. I den sydlige del af Midtmosen, blev et større parti tilgroet krat bestående hovedsageligt af hvid pil, kornel og brombær, ryddet. Her er efterfølgende blevet observeret sommerfugle som Sørgekåbe, Kejserkåbe og Det Hvide C, samt insekterne Foranderlig humle, Hvidbenet Oliebi og Gul Svirreflugt. Også Nattergalen trives i den nu semi-åbne natur med fugtig bund.

Beskyttede naturtyper og dyr herunder Bilag IV arter

Dertil findes en række bilag IV arter, såsom Spidssnudet frø, Brun-, Dværg-, Trolde-, Skimmel- og Vandflagermus.

Afbrænding som naturplejemetode i Utterslev Mose

Ved at benytte afbrænding som naturplejemetode kan man effektivt fjerne det førnelag som henligger efter en vækstsæson. Dermed fjernes næringsstoffer, hvilket på sigt kan betyde at tidligere næringsbelastede områder kan udpines til fordel for mindre næringskrævende urter. Ved at afbrænde førnelaget, gives der mulighed for at frøbanken aktiveres og nøjsomme urter kan spire i det nu åbne areal. Ved afbrænding skabes også bare jordpletter hvor varmesøgende insekter kan trives i den blottede flade.

Afbrænding er mere skånsom end maskinel pleje da vigtige strukturer som tuer ikke ødelægges. Driftsmæssigt er det også en fordel, at plejen kan udføres på én gang, hvorimod traditionelt høslæt ofte skal udføres over flere dage, da opsamling (hvis arealet er blomsterdomineret) skal ske nogle dage efter for at sikre afkastning af frø.

Planen er at afbrænding skal fungere som naturplejemetode i Utterslev Mose på arealer hvor det naturligt giver mening, dvs. på de åbne tørre flader. Afbrænding kræver tilladelse efter afbrændingsbekendtgørelsen og samarbejde med det lokale brandvæsen. Afbrænding skal som udgangspunkt, jf. Afbrændingsbekendtgørelsen §7 stk. 3, ske i perioden 1. november – 29. februar. De lokale vejrforhold er afgørende for udførsel af naturplejemetoden. Passende arealer til afbrænding udpeges af Teknik- og Miljøforvaltningen. I det tidlige forår 2025 er det planen at benytte afbrænding på Brønshøjholm. Afbrændingens effekt i Utterslev Mose vil løbende blive evalueret, således, at den optimale naturpleje af området sikres.

Græsning som naturpleje

Der er mange fordele ved at bruge græsning som naturpleje. Store planteædere spiser ophobet plantemateriale og hindrer tilgroning ved at gnave i buske og træer. De skaber forstyrrelser i jorden, laver mikroterrænspring, blotlægger jord og skaber spirebede.

I Utterslev Mose findes allerede tre græsningsområder, hvor hhv. kvæg, heste og får græsser vegetationen til gavn for øvrig interessant vegetation, insekter, fugle og padder.

Forskellige dyr græsser på forskellige måder, derfor kan der være store effekter ved at lade f.eks. heste og kvæg gå sammen, som det ses i Bademosen i den tværkommunale fold mellem Gladsaxe og Københavns Kommune. Dyrene har ikke kun effekt på den flora og fauna de går i, men påvirker også hinanden positivt f.eks. ved at nedsætte parasittrykket.

Ved hjælp af et flytbart hegn og fangfold samt forskelligartede græssende dyr, er det ønsket at kunne praktisere græsning som naturpleje endnu flere steder i Utterslev Mose. Alt efter arealets bæreevne og placering vil dyrene kunne græsse i kortere/længere perioder på arealer hvor der førhen har været brug for maskinel slåning. Ved at tillade en naturlig græsning, er det forventningen at kunne skabe variation og dynamik i monokulturelle græsplæner, i tilgroede krat eller omkring vandhuller. Effekten af flytbar græsning i Utterslev Mose vil løbende blive evalueret, således, at den optimale naturpleje af området sikres.

Offentliggørelse

Plejeplanen offentliggøres på Københavns Kommunes hjemmeside. Spørgsmål til plejeplan for Utterslev Mose vedr. brugen af afbrænding og græsning som naturpleje, skal ske til Astrid Stener Jørgensen, ym7x@kk.dk.